10.Sınıf COĞRAFYA 2.Dönem 2.Yazılı

Yazilidayim.net - Masalcidede.com

Soru 1 (Türkiye Ekonomisi): Türkiye'de sanayi sektörünün Marmara Bölgesi'nde yoğunlaşmasının temel nedenlerini ulaşım, pazarlama ve hammaddeye yakınlık kriterlerine göre analiz ediniz. Bu sektörel yoğunlaşmanın bölgedeki nüfus ve çevre üzerindeki etkilerini gösteren bir diyagram tasarladığınızı varsayarak temel unsurlarını açıklayınız. **Cevap:** Marmara Bölgesi, İstanbul ve Çanakkale boğazlarına sahip olması ve Avrupa ile Asya'yı birbirine bağlayan kara yolları üzerinde bulunması nedeniyle eşsiz bir ulaşım avantajına sahiptir. Bu durum üretilen malların dünyaya pazarlanmasını kolaylaştırırken, bölgedeki sanayi yoğunlaşması devasa bir iş gücü talebi (nüfus artışı) ve beraberinde su-hava kirliliği gibi çevresel sorunları getirmiştir. Diyagramda merkeze "sanayi" konulduğunda bir ok "göç"e, diğeri "ekonomik büyüme"ye, bir diğeri ise "çarpık kentleşme"ye gidecektir.

Soru 2 (Türkiye Ekonomisi): Türkiye ekonomisinde tarım sektörünün modernleşmesi (entansif tarım) ile birim alandan alınan verim artarken, tarımda çalışan kişi sayısının azalması arasındaki ilişkiyi nasıl değerlendirirsiniz? Bu durumun kırsal alanlardan şehirlere olan göç hareketleri üzerindeki etkilerini sorgulayınız. **Cevap:** Tarımda makineleşme ve modern sulama tekniklerinin kullanılması, eskiden on kişinin yaptığı işi bir makinenin yapmasını sağlamış, bu da tarımsal verimi artırırken insana duyulan ihtiyacı azaltmıştır. İşsiz kalan kırsal nüfus, geçimini sağlamak için hizmet ve sanayi sektörünün gelişmiş olduğu büyük şehirlere göç etmiş; bu da Türkiye'nin sosyo-ekonomik yapısını tamamen değiştirerek kentsel nüfus oranını yüzde doksanların üzerine taşımıştır.

Soru 3 (Afetlerle Mücadele): Erozyonla mücadelede Türkiye'de TEMA Vakfı'nın yürüttüğü ağaçlandırma çalışmaları ve teraslama yöntemleri gibi iyi uygulama örneklerini düşününüz. Toprağın korunmasının sadece tarım için değil, aynı zamanda barajların ömrü ve su döngüsü için neden hayati olduğunu sorgulayınız. **Cevap:** Ağaçlandırma ve teraslama, toprağın su ve rüzgarla taşınmasını engelleyerek verimli üst tabakayı korur. Eğer erozyon önlenmezse, taşınan topraklar baraj göllerini doldurarak barajların ekonomik ömrünü kısaltır ve suyun yeraltına sızmasını engelleyerek su kaynaklarının kurumasına neden olur. TEMA gibi kuruluşların başarısı, bir afeti (çölleşme) oluşmadan önce önleme bilincini topluma aşılamalarından gelir.

Soru 4 (Afetlerle Mücadele): Şehirlerdeki "yeşil altyapı" uygulamalarının (geçirimli asfalt, yağmur bahçeleri, yeşil çatılar) kentsel sel baskınlarıyla mücadeledeki başarısını sorgulayınız. Betonlaşmış şehirlerde suyun doğal döngüsüne dönmesini sağlayan bu uygulamaların ekonomik faydaları neler olabilir? **Cevap:** Beton yüzeyler yağmur suyunun yeraltına sızmasını engelleyerek ani sellere yol açar; oysa yeşil çatılar ve geçirimli asfaltlar suyu bir sünger gibi emerek akışı yavaşlatır. Bu uygulamalar, sadece afetleri önlemekle kalmaz, aynı zamanda belediyelerin altyapı (kanalizasyon) giderlerini azaltır ve şehirlerdeki ısı adası etkisini düşürerek enerji tasarrufu sağlar.

Soru 5 (Afete Dirençli Yaşam Alanları): Kuzey Anadolu Fay Hattı üzerinde yer alan bir şehrin dirençli bir yaşam alanına dönüşebilmesi için zemin etüdü ve mikro-bölgeleme çalışmalarının önemini çözümleyiniz. Alüvyal zeminlerdeki sıvılaşma riskinin bina güvenliği üzerindeki etkilerini coğrafi açıdan açıklayınız. **Cevap:** Fay hattı üzerindeki bir şehirde dirençlilik, binaların nereye yapılacağının bilimsel olarak belirlenmesiyle başlar. Alüvyal (gevşek) zeminler, deprem sarsıntısı sırasında suyla doygun hale gelerek bir sıvı gibi davranır (sıvılaşma) ve üzerindeki sağlam binanın bile yana yatmasına veya batmasına neden olur. Bu yüzden mikro-bölgeleme ile zemini sağlam olan kayalık alanlar yerleşime açılmalı, riskli alanlar ise yeşil alan olarak bırakılmalıdır.

10.Sınıf COĞRAFYA 2.Dönem 2.Yazılı

Yazilidayim.net - Masalcidede.com

Soru 6 (Afete Dirençli Yaşam Alanları): Kuraklık riski altındaki bir bölgede (örneğin İç Anadolu) su kaynaklarının sürdürülebilir yönetimi ve afete dirençli tarım alanlarının oluşturulması için ne gibi coğrafi önlemler alınmalıdır? Nadas yerine nöbetleşe ekim ve damla sulama yöntemlerinin önemini analiz ediniz. **Cevap:** Kuraklığa dirençli bir bölge oluşturmak için aşırı su isteyen bitkiler (şeker pancarı, mısır gibi) yerine bölge iklimine uygun türler seçilmelidir. Damla sulama yöntemi su israfını yüzde altmış oranında azaltırken, nöbetleşe ekim toprağın nemini ve mineral dengesini korur. Coğrafi koşulların sunduğu sınırlı su miktarını akıllıca kullanmak, bölgenin kuraklık afetinden en az zararla çıkmasını sağlar.

Soru 10 (Türk Kültürünün Mekânsal Özellikleri): Türklerin "Misafirperverlik" ve "Yardımlaşma" (imece) geleneğinin mekânsal yansımaları olan hanlar, hamamlar ve aşevlerinin Türk dünyasındaki ortak kültürel izlerini düşününüz. Bu yapıların sadece dini değil, aynı zamanda sosyal ve ekonomik birer merkez olmasının Türk kültür birliği üzerindeki etkilerini çıkarınız. **Cevap:** Türk kültüründe vakıf geleneğiyle inşa edilen hanlar ve kervansaraylar, farklı coğrafyalardan gelen tüccarları ücretsiz ağırlayarak hem güvenli ticareti sağlamış hem de kültürel etkileşimi artırmıştır. Aşevleri ve cami külliyeleri, sosyal adaleti mekânsal olarak simgelerken; bu yapıların Özbekistan'dan Türkiye'ye kadar benzer mimari ve işlevle bulunması, Türk dünyasının tarih boyunca kopmayan güçlü bir kültürel dokuya sahip olduğunun kanıtıdır.